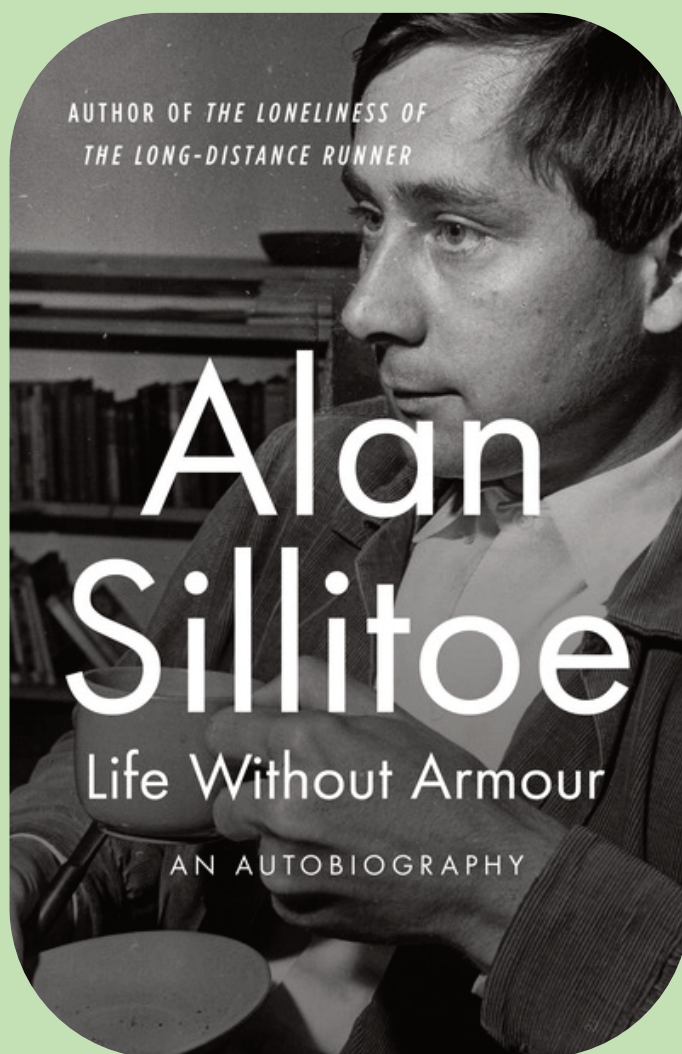

La solitud sollerica del corredor de fons
ALAN SILLITOE

Francesc Lladó

LA BIBLIOTECA DEL GOLEA
Capdepera
2021

Clicant sobre la imatge es pot llegir un altre text de l'autor, també publicat a la Biblioteca Digital.

Sumari

Introducció
Objectius i fonts

3

Entrevista de Bartomeu Ferrà a *Ecos de Sóller* (1953)

4

Entrevista de Maties Oliver al *Sóller* (1966)

6

Entrevista de Maties Oliver al *Sóller*
sobre el guió de la pel·lícula del Che (1968)

8

L'estada a Sóller segons la seva autobiografia

9

La concepció de la societat
i la relació amb l'escriptura i l'escriptor

13

Conclusions
Referències bibliogràfiques
Agraïments

15

Resum

En els anys cinquanta l'autor de *La solitud del corredor de fons* va viure a Sóller al que ara és el carrer de Sa Mar i a altres llocs. Aquí, després de que li rebutjassin moltes obres de les que havia realitzat, va escriure la seva primera novel·la d'èxit: *Dissabte a la nit i diumenge al matí* que posteriorment es va dur al cinema. Amb la comunicació intentarem esbrinar qui fou Sillitoe i la seva estada a Sóller i Fornalutx a més de la seva decisiva relació amb Robert Graves al qual anava a veure a Deià en bicicleta.

Introducció

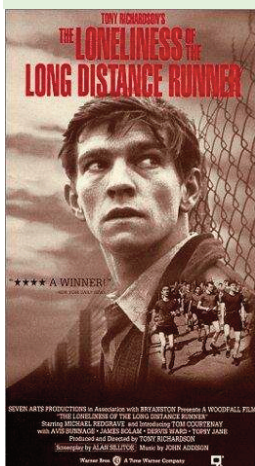
Pensem, per començar, amb el Sóller de gener de 1953. Un Sóller en el qual fa escassament catorze anys que ha acabat la guerra civil. Només en fa set o vuit que ha passat el 1945, anomenat l'any de la fam, que s'ha anat allargant tots aquests anys posteriors. Només fa uns mesos que s'ha acabat el racionament amb cartilles de primera segona i tercera. Anys difícils per a Sóller, que, a poc a poc, intenta tornar a la normalitat d'abans de la guerra.

En aquests anys arriba aquí un personatge anglès que també du molta misèria al damunt però que, com la població sollerica, intenta sortir-se'n així com pot. La seva arma per tirar endavant –l'acaba de descobrir– és l'escriptura. Però fins ara ha escrit molt i ha enviat molts textos a editorials i periòdics però no se n'ha sortit. L'estada a Sóller representarà per a ell molta feina però també la fi de la misèria i el principi dels fruits de tot el treball que havia fet fins llavors per sortir-se'n.

Objectius i fonts

En aquest treball ens proposam conèixer la figura d'Alan Sillitoe especialment en el moment de la seva o de les seves estades a Sóller, una de més llarga, entre 1953 i 1955, i altres més curtes els anys posteriors. Així mateix mostrar com Sillitoe ve a Sóller cercant un lloc tranquil i barat per viure i escriure sense haver tengut gaire èxit en els seus intents de publicar. Així mateix com du a terme a Sóller la primera obra que el durà a la fama i, poc després de partir de Sóller, la segona, ambdues dutes posteriorment al cinema també amb gran èxit. Això ho farem recuperant documents de l'època –les entrevistes que li feren a Sóller Bartomeu Ferrà el 1953 i Maties Oliver el 1966 i 1968– i el que ell explica a l'autobiografia que va escriure, el 1993, quaranta anys després de la primera entrevista, quan Sillitoe ja és un escriptor consolidat i una primera figura de la literatura anglesa dels anys seixanta. Hi afegirem també alguns fragments de les seves principals obres que tenen relació amb Sóller i amb la seva concepció de la societat i l'escriptura.

Per començar-lo a situar, Alan Sillitoe és l'autor de la novel·la *Dissabte a la nit i diumenge al matí* que va escriure a Sóller i de *La solitud del corredor de fons*. Les dues novel·les foren un èxit editorial als finals dels cinquanta. Ambdues es dugueren posteriorment al cinema i també triomfaren. Sillitoe visqué a Sóller, Fornalutx i Deià.

Entrevista de Bartomeu Ferrà a *Ecos de Sóller* (1953)

La primera notícia escrita que tenim d'Alan Sillitoe a Sóller data del setembre de 1953 quan Bartomeu Ferrà de correus li fa una entrevista al nº 30 del setmanari *Ecos de Sóller*. Ens permetem, a partir d'ara parafrasejar i traduir tant les entrevistes com l'autobiografia a partir de la traducció al castellà d'Antonio Lastra.

Bartomeu Ferrà diu que la primera trobada amb Sillitoe li va causar una estranya sensació. El defineix com un jove bohemí que té el cor d'un home ficat en una ànima de nin, plena a vessar d'experiència i candidesa. Hi afegeix que l'experiència la va adquirir en els seus anys d'estança a l'Extrem Orient i una ingenuïtat fronterera a una gran senzillesa i simplicitat. Diu també que l'entrevista ha agafat Sillitoe per sorpresa: escrivia amb molta rapidesa unes quartilles en un racó tranquil d'un bar de plaça, a l'autobiografia diu que era el bar Palacio. Ferrà li fa senyes de que segueixi treballant i diu que es sorprèn de la gran facilitat amb la que escriu amb la mà esquerra mentre amb la dreta va carregant de tabac negre la seva pipa.

Seguidament el defineix com a periodista i escriptor anglès de 25 anys, col·laborador en revistes literàries, amic de les muses i forjat a força d'estudi i voluntat i que s'ha obert pas en el difícil món de les lletres. Després comenta que sembla que li agrada molt parlar de llibres i poc de la seva vida. A Ferrà li sembla un esperit inquiet i observador que sap calar molt a fons en el sentir de la gent i després gaudeix de descobrir a aquesta el fruit secret de la seva encertada observació. En aquells moments, sempre segons Ferrà, no tenia títols ni diplomes ni més armes que el seu talent i la seva ploma. Però que posseïa una vasta erudició i la capacitat de fer agradable i interessant una conversació sobre un tema difícil. Malgrat això, Ferrà assegura que no ha viatjat molt, que va fer el servei militar com a telegrafista d'aviació a Malàisia i que va tornar al seu país ple de joventut i il·lusió. Va ser llavors que es va poder dedicar a la tasca que s'havia proposat des de la seva infantesa: arribar a ser escriptor.

L'entrevista segueix, Ferrà li fa les preguntes i de les respostes es pot deduir que la idea de ser escriptor li vengué del molt que li agradava contar contes, inventats per ell, als seus germans petits. Diu que tal volta la facilitat que tenia en fer-ho i la sorpresa que donava als grans li va fer venir el desig d'arribar-les a escriure algun dia i veure-les publicades en forma d'un llibre atractiu. Quan va ser major es va desenvolupar aquesta afecció i després va comprendre que havia d'estudiar molt i aprendre més, perquè la invenció, deia, havia d'anar acompanyada d'un vertader esperit d'observació i d'una clarividència del sentit objectiu de les coses.

Comenta a Ferrà que va venir a Mallorca per a escriure, que l'any anterior vivia a França i que uns amics li parlaren de la bellesa i quietud que

hi havia aquí i que va fer les maletes després de documentar-se de la història i colonització de l'illa. Va arribar a principi de gener i quan va conèixer la vall va comprovar que els seus amics tenien raó. Confessa que a Mallorca hi ha alguna cosa difícil d'explicar. Tal volta sigui l'atracció de les muntanyes o el cel tan blau o el suau embat de la mar allò que el va atreure. Comenta que aquí tot transcorre amb tranquil·litat. La desfilada dels autocars plens de turistes, el bullici de la gent durant les festes i berbenes són el contrapunt en la contínua harmonia de pau i quietud.

Quan Ferrà li demana si ha escrit alguna cosa sobre Mallorca li diu que ha escrit dos articles que han estat publicats en el *Nottingham Weekly Guardian* i que un d'ells era sobre Sóller, el titulat «Sóller good for holidays» que està escrit exclusivament per a donar a conèixer la vall al turista anglès. Després diu que troba que Sóller és bo per a unes vacances perquè hi ha moltes coses que el turista desitja trobar i que aquí la naturalesa les hi dona totes. Els pobles es diferencien per alguna cosa concreta i en la seva vida juguen un paper molt important els costums i sentiments de la seva gent. Afirmar, seguidament, que la gent de Sóller és noble i senzilla i que mereix les simpaties del turista i, a més, la vida és relativament barata, una altra raó per recomanar Sóller als turistes.

Després parlen dels llibres de Sillitoe. Diu que té tres novel·les a punt de ser publicades, una d'elles *The deserters* sobre la vida dels baixos fons d'Anglaterra. També li comenta que en aquells moments estava acabant *Malaya* una novel·la sobre aquell país, basada en fets viscuts durant la seva estància allà. Comenta que després escriurà una novel·la l'acció de la qual es desenvolupa a Mallorca. Diu que té gran quantitat de dades replegades, entre les quals la lletra que ja ha traduït a l'anglès d'algunes cançons típiques com «Toni Moreno», «Una rosa en cada galta» i altres.

Finalment, Sillitoe treu l'original del seu darrer treball sobre Mallorca, el poema «A Moorish landing in Mallorca» que acabava de publicar a una revista anglesa. En el poema, Sillitoe canta l'epopeia d'un frustrat desembarcament dels moros a les nostres costes i que Ferrà en tradueix uns versos.

Quan s'acomiada, Ferrà pensa en la insospitada fecunditat d'aquest jove escriptor que ha estat silenciosament un cantant enamorat, diu, i un propagandista eficaç de la nostra illa. Quan Ferrà se'n va i es gira darrera veu que Sillitoe segueix escrivint i aguanta la seva ploma amb la mà esquerra.

En el reportatge apareix una interessant foto del jove Sillitoe que no hem vist reproduïda a altre lloc. A Internet solen sortir sempre les mateixes. L'entrevista apareix en una secció que es diu «Los que nos visitan» i el titula «Alan Sillitoe, un propagandista de Mallorca.» El nom de Sillitoe és escrit en un cos de lletra molt gros al principi de la pàgina. Més tard, en la seva autobiografia, parlarà d'aquesta entrevista i ressaltarà l'efecte positiu que li va produir, perquè era la primera vegada, que veia el seu nom escrit amb lletres grosses a un periòdic.

Entrevista de Maties Oliver al *Sóller* (1966)

A *Sóller* no hem trobat més notícies escrites sobre Sillitoe fins l'any 1966 al *Sóller* de 25 de juny, en una entrevista que li fa Maties Oliver acompanyat per Jaume Oliver i Joan A. Estades de Montcaire. En aquesta entrevista, feta 13 anys després, el to de la introducció i el personatge que presenten es força diferent. Ja parlen que Sillitoe és un dels més importants i representatius autors de la nova generació d'escriptors anglesos. Veim que les seves obres s'han traduït a 14 idiomes i ja han inspirat dues pel·lícules àmpliament guardonades quan encara no s'han complert els deu anys de la publicació de la seva primera novel·la el 1956. Ha obtingut dos premis literaris anglesos importants, el de Authors Club i el de Hawthorden Price. L'entrevistador comenta que Sillitoe ha viscut a *Sóller* durant anys i aquí ha escrit el més important de la seva producció literària. Hi ha molta gent que el coneix però que no sap allò que representa realment en el camp de les lletres contemporànies. Aquí, l'entrevistador promet que, per tal de conèixer-lo, el *Sóller* publicarà en pròximes edicions, una sèrie d'articles sobre aquest autor, acompanyats d'una entrevista amb ell. Això ho farà en Maties Oliver amb l'ajuda dels altres dos abans mencionats, però no trobam res fins que el 1968 Maties Oliver li fa una altra entrevista amb motiu d'un guió que fa Sillitoe per a una pel·lícula sobre el Che Guevara.

L'entrevista del 1966 la signa Maties Oliver amb la col·laboració dels mateixos d'abans. Conta que van a Fornalutx, amb la finalitat d'entrevistar-lo, un capvespre de juny. Mostren el contrast entre el bullici turístic de *Sóller* i la tranquil·litat de Fornalutx que predisposa al diàleg reposat i serè. Es passegen pels carrers de Fornalutx que descriuen d'una manera bastant bucòlica i idealista fins a trobar la casa de Sillitoe al carrer de Sant Joan, una casa a l'estil pagès adaptada a les seves labors literàries. Els rep a la sala d'estar i seguidament Oliver el descriu: Un home d'estatura mitjana que pareix molt més jove del que és (38 anys). Malgrat que sigui poc comunicatiu, diu, com la majoria dels seus conciutadans, és de tracte afable i en ell es reconeix un home inquiet, el lluitador intel·lectual nat. Fuma quasi constantment una pipa. Els crítics literaris més famosos d'Europa l'enquadren entre els «angry young men» o joves irats com John Osborne, John Braine, o Shelagh Delaney. Comenta que ell rebutja qualsevol etiqueta i defensa que cada escriptor té el seu estil peculiar. En aquesta entrevista diu que va començar a escriure a causa d'una convalescència a un hospital que va durar dos anys quan encara no n'havia complert vint. Afirmar que llegia molts de llibres en aquell temps, el francès Albert Camus, els britànics d'origen estranger com Joseph Conrad i sobretot Jaroslav Hasek. Comenta que fou llavors que va néixer la seva vocació com

a escriptor. Li diuen que tenen entès que va tenir moltes dificultats per publicar el seu primer llibre *Saturday night and sunday morning* i contesta que sí però que aquest no fou el seu primer llibre, abans n'havia escrit d'altres però cap editor s'atrevia a publicar-los. Li deien que no tenien qualitat i que hi havia alguna cosa de cert perquè era lògic que a un escriptor sense estudis superiors, un vertader autodidacta, li costàs més feina arribar a adquirir un estil personal al nivell d'uns altres escriptors amb una ampla formació universitària i literària. Després comenta que té aquestes obres tancades dins un cofre però que no li agrada tornar-les a llegir, que mai li ha agradat mirar cap enrere, cosa que considera poc pràctica.

Després parla de les seves darreres publicacions i comenta que sempre sol dir que el seu llibre preferit és l'últim que ha escrit. I que el darrer és *La mort de William Posters* que havia aparegut en català feia només dos mesos. Tracta, diu, d'un obrer algerià que s'enrola en la guerra. *La filla del padasser* és un llibre de contes que tracta d'obriers i les seves famílies. *El camí de Volgograd* que narra un viatge que va fer a la Unió Soviètica el 1963.

Seguidament li demanen pel moviment literari català-mallorquí: Espriu, Benguerel, Pla, Blai Bonet, Joan Fuster... i contesta que desgraciadament els coneix molt poc i que no s'atreveix a opinar. Diu que el que coneix més és Lluís Ripoll del qual ha traduït el seu llibre *Chopin, su invierno en Mallorca*, amb pròleg de Robert Graves. Després li demana si la base de les seves novel·les és la ficció o l'observació de la realitat i afirma que probablement les dues, que a vegades no es poden separar. Després li exposa que sap que ha obtingut alguns premis literaris i li demana quin concepte té d'ells. Contesta que els dona un valor molt relatiu i afegeix que, al manco a Anglaterra, les compensacions econòmiques associades són molt baixes.

A la pregunta de què significa per a ell la literatura, contesta que és una part d'ell mateix, com una espècie de necessitat de donar a conèixer als demés allò que hi ha al seu interior i que també suposa una labor de vertadera creació. Li demana si està content del ritme de la seva producció literària i diu que no es queixa, que té un promig d'un llibre per any. Després afirma que passa de cinc a sis hores escrivint i, a vegades més, i prefereix fer-ho els vespres. Seguidament li demana per les dues obres seves que es dugueren al cinema i que ell mateix en va escriure els guions.

Contesta que el cinema com a fenomen artístic encara no ha aconseguit entusiasmar-lo, malgrat que li reconeix un gran poder de difusió i una enorme influència en la cultura de masses. Assegura que està content d'haver acceptat escriure l'adaptació de les dues pel·lícules perquè creu que l'autor és el més indicat per a fer-ho. Malgrat això els films com a unitat ja no són seus sinó de Reisz i Richardson, els directors.

Quan li demanen què li ha semblat Mallorca en aquest nou viatge, contesta que una illa molt pintoresca, tal volta massa bolcada al turisme i que abandona altres activitats econòmiques de base més sòlida. Després afirma que ja havia estat aquí el 1953, que va romandre prop de cinc anys a Sóller i que va viure al carrer José Antonio (ara Sa Mar). Diu que fou a Sóller on escrigué, entre altres llibres *Saturday nigth...* que compta amb 14 versions en idiomes estrangers, entre ells el japonès l'hebreu i turc i que, tal volta, és el seu millor èxit editorial.

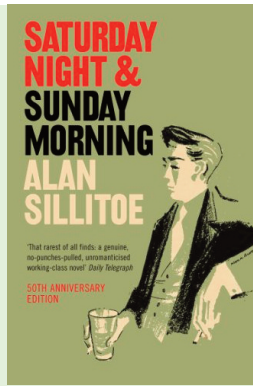
Finalment li demana què preparava en aquells moments a Fornalutx. Contesta que ha vingut a passar una temporada de tres mesos i l'aprofita per prosseguir els seus treballs literaris. Diu que escriu un llibre titulat *Un arbre en flames* que serà la segona part d'una trilogia iniciada amb *La mort de William Posters*. Comenta que també prepara, amb la seva dona, una antologia de poetes anglesos. El marc per a escriure és bo car Fornalutx és un poble tranquil i els seus habitants li semblen feiners i hospitalaris.

A continuació, en un ambient menys formal parlen amb la intervenció també de la seva dona de la situació dels mitjans culturals i artístics a Anglaterra, de la radio, el teatre, el cinema i la televisió. També tracten de la situació de l'escriptor en la moderna societat anglesa, privat del prestigi que té a altres països com França i inferior també en el pla econòmic. Parlen també del tradicional classisme anglès i l'entrevistador comenta que aquest diàleg darrer, més superficial del que hauria desitjat, els va acostar bastant a la complexa i vertadera personalitat d'un dels més discutits escriptors, afirma, de l'actual generació britànica.

Entrevista de Maties Oliver al Sóller sobre el guió de la pel·lícula del Che (1968)

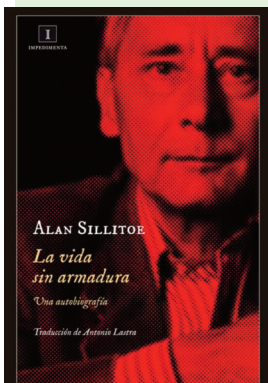
Ja hem dit que les promeses fetes pel Sóller de fer articles i entrevistes a Sillitoe no es compleixen i la única cosa que trobam referent a ell, en el Sóller de 10 d'agost de 1968, és la transcripció d'un programa emès per Radio Popular en el qual es parla de Sillitoe. L'article és a la primera pàgina i es titula «Alan Sillitoe». Se li fan algunes preguntes en motiu de que el director Tony Richardson li ha encarregat que escrigués un guió per a una pel·lícula sobre els deu darrers anys de la vida del Che Guevara. Pel·lícula, per altra part, que creim que no es dugué a terme. L'entrevista la fa a Deià on viu Sillitoe i on diu que pensa comprar-se una caseta.

L'article fa una gran dissertació sobre cinema i llibres i només a la meitat parla de Sillitoe i al final li fa algunes preguntes. Al que ja sabem de Sillitoe, aquí afegeix que dels 14 als 18 anys no va llegir cap llibre però que, de petit, solia prendre notes de les observacions que feia sobre ell mateix i sobre les persones i l'ambient que l'envoltaven. Quan va fer el

servei militar a Malàisia va començar a escriure versos i el temps que va estar hospitalitzat va agafar el gust per llegir però sense pensar en convertir-se en un home de lletres professional. Però després del seu matrimoni el 1952 i durant la temporada que passà al sud de França en la més completa pobresa es dedicà intensament a escriure relats, alguns dels quals començaren a interessar a algun editor. A Sóller, el 1959 va escriure *Saturday night and Sunday morning* que, després de moltes dificultats fou acceptada per un editor i això li va valer un èxit fulminant davant la crítica i el públic. Explica el contingut de l'obra i després parla de la seva segona obra *La solitud del corredor de fons* i n'explica l'estructura i l'argument. Després diu que segueix escrivint i publicant molt, devers dues obres cada any, tant prosa com vers i explica el contingut d'alguna d'elles. Seguidament comença l'entrevista en la qual Sillitoe explica que el seu amic i director de cinema Tony Richardson li va comanar un guió sobre el Che Guevara i li fou fàcil i agradable acceptar el treball. Es va documentar, en va escriure una sinopsi i que en aquells moments escrivia el guió cinematogràfic. Explica que contarà la vida del Che en els seus darrers anys, les dificultats que aquest fet suposa i l'admiració que té per aquest personatge. Després li demana per la significació revolucionària i política del Che i contesta que la seva vida i obra no moriran amb ell i que serà un model pels líders d'Àfrica, Àsia i Sud-Amèrica, que sempre va ser amic del poble oprimat i que en els seus últims escrits es preocupà de la revolució mundial però deia que cada poble té una via particular de fer-la.

L'estada a Sóller segons la seva autobiografia

A més d'aquestes entrevistes tenim un altre document molt important que és el llibre *La vida sin armadura. Una autobiografia* escrita el 1995 quan Sillitoe ja té 67 anys. L'obra la podem trobar traduïda a l'espanyol per Antonio Lastra i publicada el 2014. En aquest llibre, ell mateix ens conta la seva vida però només fins el 1961 quan en tenia 33.

Alan Sillitoe neix el 1928 a una família pobre i desestructurada de Nottingham. El seu pare és analfabet i fa poca feina i la seva mare es veu obligada, a moments, a prostituir-se per poder dur la família cap endavant. De son pare diu que «a vegades semblava tenir la intel·ligència d'un nin de deu anys en el cos d'un animal» (Sillitoe, 2014: 13) i que pegava amb freqüència a la seva mare i que la recorda de nin «inclinada damunt el poal per tal que la sang del seu cap obert no corregués per l'estora.» (Sillitoe, 2014: 13) Abandona els estudis als 14 anys per fer feina a una fàbrica de bicicletes. El 1946 fa de telegrafista a la RAF i va a exercir a Malàisia. Quan torna el 1948 troben que està tuberculos i això l'obliga a passar 16 mesos a un hospital de les Forces Aèries. Després li concedeixen

una pensió i decideix dedicar-se a la literatura després de no haver entès, encara en aquells moments, conta, que «escriure podia extirpar el dolor de viure.» (Sillitoe, 2014: 177). Amb la pensió que no li bastava per a quasi res, cerca climes més propicis a la seva malaltia que el de Gran Bretanya i se'n va a viure un any a Menton, al sud de França. Allà, la vida és massa cara per a ell i uns amics li diuen que a Espanya és més barata i d'aquesta manera es decideix a venir a viure a Sóller el fred gener de 1953. Al principi, el fred humit d'aquí no li va gaire bé per a la seva malaltia. Va al metge a Palma per a revisar la seva tuberculosi i el troba més prim que quan va sortir d'Anglaterra, a més es constipa molt i l'únic pulmó bo que té no li acaba de funcionar però el metge li diu que quan el temps es compongui es posarà millor i així va ser. La seva autobiografia és un element molt important per a completar el coneixement de les seves estades a Sóller, en quins llocs va residir, i com es va sentir ell mateix en l'entorn solleric a més de les opinions sobre la gent i el règim franquista que s'imposava en aquells moments.

Sillitoe havia viscut la misèria de la seva família i dels barris pobres de Nottingham i no havia tengut formació acadèmica com a literat, això li va donar dues característiques importants. En primer lloc que coneixia molt bé aquell món i, en segon lloc, que el descrivia des d'aquella mateixa realitat sense el filtre de la formació acadèmica. Va aprendre a escriure bé a força de llegir molt els bons autors, la Bíblia, d'escriure força i de fugir de les exigències dels editors fins que –amb l'esforç propi i els consells de Robert Graves– va trobar la seva pròpia veu i, després de molts rebutjos i penúries, va arribar a l'èxit. Va aconseguir, no només que li admetessin la seva pròpia manera d'escriure, sinó triomfar quan les seves dues primeres novel·les tengueren un gran èxit editorial i definiren un tipus determinat de fer literatura que tengué molt èxit i constituí un punt important en la literatura anglesa de postguerra.

Però, que ens conta Sillitoe a la seva autobiografia pel que fa a Sóller. Comenta que a finals de gener de 1953 ve aquí i després de visitar la catedral viatja en tren a Sóller amb tot el seu equipatge. S'instal·la a la casa dels seus amics, els Tarr, al port, a la Villa Catalina. És molt il·lustratiu llegir els capítols que fan referència a Sóller i a Mallorca. Conta que amb aquesta família acollidora, els dissabtes a vespre anaven a un hotel del port a veure els balls del Brot de Taronger. Parla de les principals balladores Maria i Catalina sense especificar llinatges i explica un poc com ballen. Parla també de les tonades que tenien influència moresca o jueva i que va aprendre les lletres de les seves cançons per traduir-les a l'anglès per a la qual cosa acudia a Andreu o Gaspar Nadal, els directors del grup, quan no estava segur del significat. Té alguns plans per dur a terme a Sóller i sobretot per escriure i diu que l'esforç continu i la pràctica eren l'únic camí possible. Escrigué diverses pàgines amb el títol de «Toni Moreno», personatge

de les cançons mallorquines traduïdes que convertí, diu, en «una mescla d'Adonis i *Don Juan* incapaç de fugir del seu destí.» (Sillitoe, 2014: 223). També és molt curiosa la descripció de la visita del Picalsal que compareix insospitadament amb un encenser a beneir totes les habitacions de la casa.

Un bon dia, lloga una bicicleta i se'n va cap a Deià a veure Robert Graves que quan veu els poemes que li presenta, l'ànima a seguir escrivint perquè diu que Sillitoe acaba els poemes bé, a diferència d'altres escriptors, que comencen els poemes bé però els acaben malament. A més li aconsella que deixi d'escriure sobre Malàisia i escrigui sobre el poble i la gent on va viure de nin i de jove que és el que millor coneix. Es veu que Sillitoe li va fer cas i això juntament amb el seu continu treball autodidacta el menà a l'èxit.

El mes de juliol de 1953 deixa la casa dels seus amics i va a viure a una casa al camp que es deia Casa Jolana que era d'uns holandesos que l'hi deixaven. Conta també que amb un amic anaren a Palma a veure una cursa de braus i després es desplaçaren a Inca i pujaren a Lluc a peu. Estaven tots estranyats de veure que, damunt un autocar que pujava, hi havia dos guàrdia civils amb les armes amb la mà que miraven la sospitosa marxa a peu dels dos amics pel camí de Lluc.

Envia a la BBC un conte per a nins que es deia *El gran John i les estrelles* que es desenvolupava en un pròsper regne en la Vall de l'Or i ell mateix diu «una espècie d'utopia com Sóller al qual li mancaven les estrelles en el cel per a ser perfecta». (Sillitoe, 2014: 231)

Més endavant té una amant i per això lloga una habitació moblada als germans Nadal. Parla també de Bartomeu Ferrà i de l'article i l'entrevista que publicà sobre ell a *Ecos de Sóller* resumint-la breument. A finals de setembre la seva amant i el seu marit se'n van a Màlaga i ell també se'n hi va. Allà hi troba a faltar la tranquil·litat de Mallorca perquè hi ha molt de renou i és víctima d'un robatori. Aprofita per viatjar per Andalusia i va fins a Gibraltar perquè hi ha de passar una revisió mèdica el mes de febrer de 1954. Més endavant, decideixen trobar-se amb la seva al·lota a Barcelona i allà el detenen, ell pensa que era perquè en el tren que anava de Madrid a Barcelona havia dit alguna cosa en contra de Franco i algú l'havia sentit i l'havia anat a acusar a la policia.

El mateix 1954 torna a Sóller amb la seva al·lota poetessa americana Ruth Fainlight. Quan arriben, arrenden a Maria Mayol un apartament moblat a la planta baixa d'una casa alta i estreta al carrer José Antonio (ara Sa Mar). Explica la vida de Maria Mayol, la impressió que li produeix i la sospita que hi havia moltes tragèdies a la seva vida.

Comenta que tornar a Mallorca era com tornar a casa després de la precària vida que havia duit a la península i diu de Mallorca que és «una civilització la llengua peculiar de la qual coneixia i la gent honesta i tolerant me resultava familiar.» (Sillitoe, 2014: 249)

Comenta també a l'autobiografia que els mallorquins, que eren pragmàtics, procuraven, malgrat el franquisme, seguir amb les seves vides de la manera més tranquil·la i industriosa possible. Li criden també l'atenció les camilles d'escaufar-se i curiosament diu que eren antany una forma de suïcidi de tota la família. Quan la collita no havia estat bona, se reunien a una habitació tancada i el fum del braser feia la resta. No sabem si això es basa en la realitat, en la llegenda o és part del seu tarannà literari. Comenta també que a Mallorca li passaren poques coses i que li és difícil distingir un any de l'altre i que només ho fa pels llibres que escriu o presenta. A vegades ell i la seva al·lota feien els vint quilòmetres entre Sóller i Deia per veure la família dels Graves.

El mes de setembre de 1953 varen llogar una casa vella i grossa a l'Horta. El propietari era un cap de família que havia estat a la presó durant la guerra civil a causa que havia expressat les seves idees socialistes i allà havia emmalaltit de tuberculosi. Parla també de les matances que li recorden les que feien els seus padrins quan ell era petit. Els amos finalment emigraren al Canadà on l'amo recobrà la salut. A la tardor es traslladen a la part inferior d'una casa aïllada a la muntanya des d'on es veien les marjades de tarongers i llimoneres, el poble i el Puig Major.

Cada quinze dies han d'anar a Palma per a la revisió de la tuberculosi i solen anar a casa dels Graves, aquests habiten allà durant la setmana. Conta, com ja sabem, que Graves li passa la feina de traduir un llibre sobre Chopin que havia escrit Lluís Ripoll i li havia encarregat a ell. El seu carnet d'identitat deia que podia viure a Mallorca tot el temps que volgués i que tenia l'ofici de novel·lista. Explica també una excursió que feren de Sóller a Lluc a peu amb els seus amics. Parla també de la nevada del febrer del 1956 i de que una amiga que vivia al fons de la vall va haver d'anar a viure amb ells a causa del fred i de la humitat que hi havia. Havien comprat un bon aparell de radio que Sillitoe manjava amb habilitat i, d'aquesta manera, coneixien les notícies del món. Va, altra volta, a Gibraltar perquè el crida un tribunal metge per revisar la seva malaltia i i torna carregat de productes anglesos i al cap d'unes setmanes rep la notícia que li mantenen la pensió. El mes de maig deixen la casa de la muntanya i tornen a ca na Maria Mayol al poble, lloguen el tercer pis però des de la part de darrere veuen la vista panoràmica de la muntanya.

Aquell any va fer molta feina en *Dissabte a la nit i diumenge al matí* afegint-hi alguns relats que ja havia escrit cinc anys abans. Fa també, en aquest temps, un llibre sobre Mallorca en les diferents èpoques de l'any on s'afirma que Sóller és apropiat per a una estança temporal.

A finals de gener de 1957, havien pensat comprar-se una caseta senzilla a un poble proper però en lloc d'això decideixen anar a Londres per veure si aconseguen publicar i donar-se a conèixer en persona. A principis de maig del 57 tornen a Sóller i, malgrat haver-ho passat molt bé a Anglaterra,

els fa l'efecte, una altra vegada, de tornar a casa car a cap altre lloc, diu, havia viscut tant de temps exceptuant el seu lloc de naixença. Es posa a revisar *Dissabte a la nit i diumenge al matí*.

Parla també de l'acuarel·lista Collette Martin a la que defineix com una exploradora suïssa que havia descrit els seus viatges pel Sàhara amb un ca Sant Bernat. Sillitoe li va traduir setanta pàgines del francès i les va enviar amb unes fotografies úniques de dones beduïnes i paisatges desèrtics a un editor de Londres i varen acordar anar a mitges en qualsevol guany econòmic del projecte. Els tornaren el treball, poc temps després, sense aprovar, però abans ja havia obtingut alguns doblers perquè havia col·locat el seu article «Dones nòmades al Sàhara».

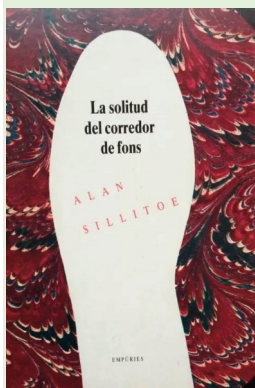
El 1958, amb la seva dona, parteixen sobtadament cap a Alacant i l'estada no els va bé però no retornen a Mallorca sinó que se'n van a Londres. Abans Sillitoe escriu *La solitud del corredor de fons*. A Londres els admeten finalment la novel·la *Dissabte a la nit, diumenge al matí* i, a partir d'aquí, comença l'èxit, havien passat tretze anys de penúries i de que li tornassin una i una altra vegada les obres que escrivia.

El relat autobiogràfic del que parlam, acaba a principi de 1961. Sillitoe addueix que «seria massa avorrit escriure sobre una mera enumeració de llibres.» (Sillitoe, 2014: 324-325) Quasi al final afirma que l'ocupació d'un novel·lista és solitària: «treballant com el miner sota terra i lluny de tota influència populista i d'idees intel·lectuals preconcebudes, només compta amb la llum del seu casc per a il·luminar el mineral únic que va descobrir, en el qual ha de treballar sense ser molestat.» (Sillitoe, 1985: 287)

La concepció de la societat i la relació amb l'escriptura i l'escriptor

Finalment, volem acudir a la seva obra més famosa *La solitud del corredor de fons* que són un conjunt de relats el primer dels quals duu el mateix nom del recull i el darrer té el títol de «Caiguda i ensorrada de Franquie Buller». Ens referirem als dos perquè el primer exposa la seva concepció de la societat i del paper de l'escriptura en els dos tipus de grups de persones en els quals la divideix i el paper que vol jugar ell. Al segon surt una altra vegada Sóller i el paper que ha jugat l'escriptura en ell i com s'hi sent respecte al lliure, imaginatiu i maltractat Frankie Buller, heroi i cap de les seves gestes d'adolescent. El narrador d'aquest darrer relat es diu Alan, parla d'ell mateix i està ubicat a la vall de Sóller.

A «La solitud del corredor de fons» el protagonista, Colin Smith, un jove que ha robat i l'han tancat a un reformatori conta la seva pròpia història. Com que corre molt bé, se'n volen servir perquè guanyi una cursa i deixi molt alt el prestigi del reformatori. Ell s'entrena per fer-ho i, en el

Versió catalana d'Avel·lí
Artís-Gener, del 1985.

moment de la cursa definitiva, quan va davant de tot, deixa expressament de guanyar perquè no pot permetre que els que dirigeixen el reformatori, que ell considera de la part contrària a la seva dins la societat, es puguin aprofitar de les seves qualitats atlètiques. Planteja que hi ha dos mons, un dels que segueixen la llei i s'adapten a la societat on viuen i un altre, que és el seu, que és el d'aquells que estan fora de la llei i que estan tancats a les presons o en els reformatoris com ell. Considera els dos mons irreconciliables. Contraposa l'honradesa de què li parla el director del reformatori a la seva pròpia honradesa i veu que no són la mateixa, que ell pot entendre la del director i el director mai podrà entendre la seva, que són dos mons totalment separats i que ell no abandonarà mai el seu, ni es penedirà mai del que ha fet. Fa una contraposició entre el món del director que ell considera un món de morts i el seu propi i també considera que la deficient escriptura amb la que escriu el relat és molt millor que la dels molts llibres que ha publicat el director. Es considera el primer home del món quan els dematins surt, una hora abans que els altres companys a fer la seva cursa de fons i allà és on es sent realment lliure i viu, en comparació als companys que segueixen dormint al reformatori, al director i a tots aquells que segueixen la llei.

En canvi és molt curiós el darrer relat d'aquest recull. El narrador nom Alan, com Sillitoe. Conta les aventures d'adolescent amb un al·lot més gran que ell, que era el cap de la colla i que nom Frankie Buller. Al final del conte es troba, ja de gran, amb aquest personatge i li demana com li va. Frankie contesta que li va millor després d'un any d'estar a l'hospital. Li demana per què li varen dur i contesta que per a un tractament de xocs. L'hi varen ingressar a causa que es va barallar amb el seu pare. Frankie va quedar com a trastocat i va pegar al seu pare que va cridar la policia i el metge va dir que havia d'anar a un hospital, el narrador diu que abans Frankie hauria dit «manicomi». I continua: «I durant una pausa vaig capir que el món de'n Frankie era inalterable, malgrat tot; que els experimentadors amb mètodes –rigorosament– científics no ho haurien pogut comprendre; el podien obligar a entaforar-se, podien matar el cos físic que l'allotjava, però res no podien fer contra una mentalitat com aquella. Hi ha una part de la jungla a la qual no pot arribar el bisturí.» (Sillitoe, 1985: 155) L'acomia i acaba el conte dient: «I jo, amb els meus llibres, no l'he vist més des d'aleshores. Havia estat com dir adéu a una grossa part de mi mateix, per sempre.» (Sillitoe, 1985: 156). Curiosament el conte comença a Mallorca, ell conta que assegut al seu estudi «la cambra del primer pis d'una casa vella de Mallorca, la meva mirada recorre els prestatges de llibres que em rodegen.» (Sillitoe, 1985: 133) I afegeix que aporten un aire de distinció no sols al seu estudi sinó a tot el pis. I més endavant encara diu: «I aquí romanen elements que són una part de mi mateix, fullam que ha crescut a fi i efecte de dissimular el tronc despullat

de la meua autèntica personalitat, allò que era jo abans d'haver vist tots aquests llibres, o cap absolutament, les coses tal com siguin. Sovint sento que m'agradaria arrancarme'ls tots un per un, desterrar llurs ombres de la meua boca i el meu cor, seccionar-los netament amb el bisturí de la jungla del meu cervell. Impossible. No puc donar corda en sentit contrari al rellotge que em fa babarotes des del prestatge de marbre; ni tan sols no puc rompre-li l'esfera i oblidar-lo.» (Sillitoe, 1985: 133-134) I segueix «Ahir vam anar a casa d'un amic que viu un xic enllà, a la vall...» (Sillitoe, 1985: 134) després afirma que lluny dels sorolls de la ciutat, davall un nespren carregat de fruits mig madurs «i amb les meves mans encara oloroses de les taronges que havíem furtat pel camí escoltava el cant del cucut que m'arribava des de les pinedes de l'aiguavés de la muntanya.// El cucut va aconseguir allò que el bisturí d'un cirurgià mai no hauria assolit: em va menar enrere del temps, cap al meu estat natural, sense llibres i sense els coneixements que, segons que sembla, he obtingut gràcies als seus oficis. Sobtadament el suau, viu i aflautat cant del cucut em va dur enllà de tots els horitzons immediats i, una vegada més, em va transportar al reialme de Frankie Buller.// Anàvem a la guerra i jo pertanyia al seu exercit, ...» (Sillitoe, 1985: 134).

Conclusions

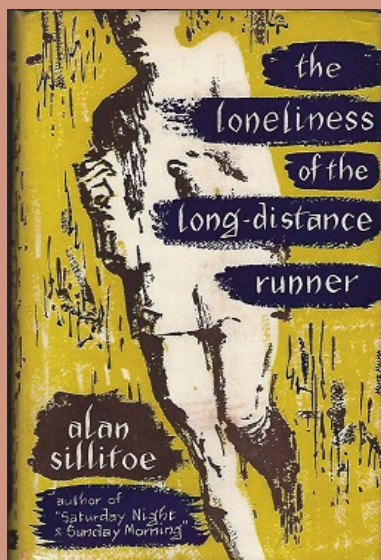
Hem vist en aquest treball contada des de distints moments, i a través de varies persones i del mateix Sillitoe, la vida d'aquest important i interessant escriptor. Hem fet menció especial de la seva estada a Sóller i de com aquí va tenir el temps i la tranquil·litat suficients per autoformar-se com a l'escriptor original que després va ser. Hem remarcat la influència de Robert Graves en el canvi, tan important en la temàtica de les seves novel·les. Hem vist com a Sóller es gestaren les seves dues principals novel·les que el dugueren a la fama. Aquí escrigué *Saturday...* i poc després *La solitud del corredor de fons*. A través d'aquest darrer llibre hem pogut descobrir la part més interna de la seva personalitat expressada principalment en la seva escriptura.

Referències bibliogràfiques

Alan SILLITOE, *La vida sin armadura. Una autobiografía*, Madrid, 2014.
Alan SILLITOE, *La solitud del corredor de fons*, Barcelona, 1985

Agraïments

Volem agrair a l'arxiver Antoni Quetglas els documents i la informació que ens ha facilitat.

GAP VERMELL

Biblioteca Digital

